

הדר פרק ששי עירובין

סוה

עין משפט נר מצוה

בא ב מיי פ"ד מהל' אבות הל' י' ויפ"א מהלכות מיוחדות לין י' ופרק טו מהל' מביה הלכה י' סנה עשין פב טו"ש"ע אה"ע סימן מד ספק ג וטו"ש"ע ח"מ סימן רלה ספק כב וטו"ש"ע י"ד ס"א פ"ח ח' י"ד ס"א פ"ח ח' כ"ג מ"י פ"ג מהלכות ח"מ הלכה י' טו"ש"ע א"מ ס"י רלה ספק א וטו"ש"ע י"ד סימן רמו ספק כג: כ"ד טו"ש"ע א"מ ס"י רלה ספק ב: ה"י מ"י פ"ד מהל' מפילה הלכה טו: כ"ד ו מ"י ס"א הל' טו טו"ש"ע א"מ ס"י ט"ז ספק ב:

תורה אור השלם

- לכן שמענו נא זאת ענינה ושברת ואל מקין: ועיניו נא כא
- האזהרה אפיקי מגנים קגור חותם קצ: איוב מא ז
- אחי בגדו כמו קחל פאפיק חתלים יעברו: איוב ו טו
- והוא אפיקי מים והגלו מוסדות תבל מגערתך: משמשת רוח אפיקי: חתלים יז טו
- ואקבצם ואל אסף קצור הקא אל אהוא ונתנה שם ימים שלשה ואביקה בקעם ובכחתי ומגני לוי לא קצאתי שם: עזרא טו טו
- והוא י' את ריח הניחוח ואומר י' אל לבו לא אסף לקחל עזר את האקבצה בעבור האקבץ בי יצר לב האדם רע מנעריו ואל אסף עוד להבות את כל חי באשור שתי: בראשית כ"א
- הנה שרך לאובד לוי לקרן נפש: משל לא ו ועברתם את י' אלהים וברך את לחמך ואת מימך והסרת מוקלה מקרבך: שמות כג טו

מוסף רש"י

צילתא. דעת גלולה ומושבת שמיט טרוד כגלום מתשעה (מגילה כ"ח). ולשלם שבר לרשעים. שמתעלן בו עשיל הוא ומקלנו בו שבר גלום שעשין צעילס הוא (מסדרין ע.)

רבינו חננאל (המשך)

אילו היו הכינים נושכים אותו לא הניא יכול למיטרס, ולפיכך עשהה לו אמו למר בר רבא שבעה חלוקים להחליקו בכלל יום חלוק מפני הכינים. כל הגורס ביום שמעתייה מיוחדת כ"י וידא. ר' אחא הוה ישן ביום והיה יעורר בלילה וגריס. א"ר אלעזר הבא בדרך אל יתפלל שלשה ימים, שנאמר ואקבצם אל הנחה הבא אל אחוה ומתפלל שמואל לא הוה מצלי בביתא דאית בה שיכרא. א"ר חנינא כל המתפתה בינו יש בו מדעת קונן, שנאמר וירח ה' את ריח הניחוח. אמר רב כל שרעו מושבת עליו בינו יש בו מדעת טעמים קבצים. מאי טעמא יין עולה י' נכנס יין יצא סוד. לא נברא היין אלא לנחם בו אבלות, ולשלם שבר לרשעים. שנאמר הנו שבר לאובד ויין למיר נפש. ופליגא דר' חנינא בר פפא, דאמר כל בית שאין יין נשפך בתוכו כמים אינו בכלל ברכה, שנאמר וברך את לחמך ואת מימך, מה לחם הניקח בכסף מעשר אף הני מים הניקח בכסף מעשר, ומאי ניהו יין וקרי לחן מים

מסר שינתיה לשמיעיה. פ"י צקונט' לרבי חנינא דלמר איעבורי צעיל לית ליה דרצ ששת ואסור להתפלל עד שיעור מאליו ואומר ר"י דאפי' עובר זמן תפלה לא יתפלל דשכור או שמוי חשדין ליה עד שיעור מאליו ומיהו צענין דאמר ו"ל אמר ר' חנינא פ"י

המפיק מנגן בשעת גאווה פ"י כל המעציר מנגן ומכסה יצרו בשעת גאווה כלומר צעת שמתגבר עליו טומן אותו שלא יתגבר סוגרין וחומתין לרות צערו לשון מפיק כלפיק נחלים יעבורו (א"ר י' ר' יוחנן אמר כל שאינו מפיק אתמור כלומר לא מי שאינו מכסה ומעציר אלא מגלגלו ומפיק מנגן ויואל להלחם כנגדו ולכבושו וזו הגאווה היא עת שכרמו של אדם רבי חנינא סבר לכבושו צנינה כדי להעצירו ולהפיגו טפי עדיפא ור' יוחנן אמר חיישינן שמא ישמקע צנינה וימנע מן התפלה אלא לגלותו כדי להתעסק בדרך ויואל נה עדיפא ליה להפיגו ואמר ק"ך יתפלל כפי דעיקר:

בצר א"ר יודה. פירש צקונטרס דקתי אחר מקרא זה ואינו צלל הכמוצים ושמה צספר בן סירא הוא ומלניו בצמה מקומות שמציא הש"ס מקראות הכמוצים צספר בן סירא דלאשכחן צהחול (צ"ק צ"א: צ"א) כל עוף למיניהו ישכון וכן אדם לדומה לו (ו) וכן סלסלה ותרומומין (ו) וצנדיצים מושיכן ואמרינן צירושלמי דנכרות שהוא כמות צספר בן סירא ורבינו שמואל פירש שהשיצ רבינו קלוינימוס שכן דורש צירושלמי כל המינר אל יורה דכתיב שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין והכי איתא צירושלמי צריש פרק אין עומדין הכה מן הדקן אסור להתפלל מזה הטעם דכתיב שמעי נא זאת וכו' וגם רבי זריקא ורבי יוחנן צספר ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי ואומר המינר אסור להתפלל לא מסתברא אלא מן הדין קרא שמעי נא זאת ועמה דמה צרה לשכרות וצנדיצים מצי ליה צעיל ולהורות כדריש צכרימות (דף ע"ב) ומאי טעמא אל יתפלל דהוי שכור מתוך שטרוד צלרמו וצכעסו ור"מ מפרש דמהאי קרא קדיש היערוך שועך לא צצר (א"ר י' לו) כלומר בשעת צרה אל תערוך תפלתך כשיש טרוד וצכמה מקומות רגיל הש"ס לקצר המקרא כגון ונתן הכסף וקס לו (ו) ומיהו קצת קשה צצר אל יורה דהוה ליה למימר אל יתפלל:

א"ר אשינאה. כמו לילי תקופת מים. פשטא דקרא מים ממנש דכתיב צכפיה דקרא והסירות ממלה מקרין ע"י ציצרן המים דלאשכחן גבי רפואות מי מרה כל הממלה אשר שמתי צמנרים לא אשים עליך וכתיב נמי (מלכים ב' צ) רפאתי למים האלה: **המס**

וסוד ניתן בע' אותיות נכנס יין יצא סוד (ו) א"ר חנין לא נברא יין (ו) אלא לנחם אבליים ולשלם שבר לרשעים שנא' **תנו שבר לאובד וגו' א"ר חנין בר פפא כל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים אינו בכלל ברכה שנא' וברך את לחמך ואת מימך מה לחם שניקה בכסף מעשר אף מים שניקה בכסף מעשר ומאי ניהו יין וקא קרי ליה מים** **א"ר** ונחנה שם ימים שלשה וגו'. אבדו דשמואל כל כי הוא היה מאורחא תלחא וימי לא הוה מצלי בביתא דאית בה שיכרא. א"ר חנינא כל המתפתה בינו יש בו מדעת קונן, שנאמר וירח ה' את ריח הניחוח. אמר רב כל שרעו מושבת עליו בינו יש בו מדעת טעמים קבצים. מאי טעמא יין עולה י' נכנס יין יצא סוד. לא נברא היין אלא לנחם בו אבלות, ולשלם שבר לרשעים. שנאמר הנו שבר לאובד ויין למיר נפש. ופליגא דר' חנינא בר פפא, דאמר כל בית שאין יין נשפך בתוכו כמים אינו בכלל ברכה, שנאמר וברך את לחמך ואת מימך, מה לחם הניקח בכסף מעשר אף הני מים הניקח בכסף מעשר, ומאי ניהו יין וקרי לחן מים

יכולני לפטור. לטעון על כל ישראל לפני הקב"ה דבר שיפטרו כולן מדינא' ל"ע"ל לומר שכן (ו) שיכורים ואין נתפסין על עוונם: **מדין הפלה.** אם דינין אותן על שלא היו מתפללין צכוונה יכול אני לפטורן: **המפיק מנגן.** המעציר תפלת מנגן אצרהם שאינו אומר: **צעט גאווה.** בשעת שירכות אינו מתפלל:

סוגרין וחומתין לרות צערו. שלא יבאו עליו: שאינו מפיק איתמר. דהאי מפיק לינשא דגלויי הוא וה"ק כל שאינו מגלה תפלה בשעת שירכות כלומר שאינו מתפלל: **אפיקי מים.** גלויי הם כדכתיב ויגלו מוסדות: **מסר שינתיה לשמיעיה.** אמר לו הימתי לישן מעט וכשיגיע זמן תפלה הקלילי. ר' חנינא דלמר איעבורי צעיל לית ליה דרצ ששת ואסור להתפלל עד שיעור מאליו: **צצר אל יורה.** דקתי אחר המקרא (ו) ואינו בכל הכמוצים ושמה צספר בן סירא הוא: **יומא דסופא.** רוח דרומית מנשבת צו (ו) וחוקה: **לגופא.** דעת ללולה: **ציומא דאיתמא.** כשנשמעת רוח צפופית יוס אורה הוא ונוח לכל כדלמר ציצמות צפרק הערל (דף ע"ב). מפני מה לא מלו ישראל צמדבר מפני שלא נשבה בהן רוח צפופית אצל ציומא דסופא אמר התם לא מהלינן ציה ולא מסוכרינן ציה: **קדיש פוסחא.** אפי' ציוו עבודה קלה היתה מצטלת אותי: **לא סנאי.** לא הייתי צונה כמו ששנתי: **יומי דארייני.** ימים שהוא צקצר ארייני לישן וקטייני לעסוק בתורה וצמנות: **וגיעוס עובא.** וישן הרצה: **יוף ופרע.** היה קוצע לו לשנות כך וכך פרקים ציוס והיה רגיל לעסוק ציוס ופעמים שהיה טרוד צמונומיו ציוס ופורע קביעות עמו צלילה: **אל יתפלל ג' ימים.** שאין דעמו מיושבת עליו מפני טורח הדקן: **וגמה סס ימים שלשה.** והדר ואצניה מכלל דעד השתא לא הוה צינה: **דאיים ציה שיכרא.** ריח השכר משכרתו: **דאיים ציה הרסנא.** משום ריחא: **המספסה ציון.** שמשפיקין אותו על דבר ומתרה כשטוב לצו ציון: **ריח הניחות.** ואמרו לעיל (ו) דריחא דומיא דמשתייא הוא וכתיב (ו) ויחמר אל לבו לא חוסף וגו' דארייני: **המשייט ציון.** ששונה יין ואין דעמו מטרפת: **ניסן צצעיס אופיות.** כך חשבונו צגימטריא: **יאל סוד.** וזה הואיל ולא יאל סודו שקול הוא כסנהדרין של ע': **לשנס צו שר לרשעים.** ששומין ושמהין ומקצלין עולמן צציהיס: **לאוצד.** רשע: אינו **כלל הצרכה.** לא הגיע לסוף צרכה אמרה ואפילו הוא עשיר צצצריס **אחרים:** שניקה בכסף מעשר. שמתא ללוקח בכסף מע"ש צצירושלים. הכל יניקה בכסף מעשר חוץ המים ומלח צפרק צכל מערצין (לעיל דף ע"ב): **אס**

הגהות הב"ח
(א) נברא לא נברא יין בעור' אלא נחם: (ב) רש"י ד"ה יסילו וכו' ותרם שכן (שמינין) ח"מ וצ"ש פ"א שובגין (א) ד"ה יוםא דסופא וכו' צו בחוקה: (ד) ד"ה ריח הניחות ואמרו לעיל. ריח הניחות מה שפי' דריח השכר משכרתו:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה בצר. ובגרידיב תושבין. וכן תמונת ד"ק קי ע"ב דה דף טו ע"ב מלש צ"ר פ"ח:

רבינו חננאל

מיום שחרב בית המקדש כתוב שפני נא [מתן] ענייה ושכורה ולא מתן. מבאן אמר [ראבי"ע] יכול אני לפטור את העולם מיום שחרב בית המקדש מדין תפלה. דקיימין לן שובר אל יתפלל והא הניחא שכור מקחו מקח וממכרו ממשכר עברו בעירי שבר בה עירי ממייתין אותו. מלקות מלקין אותו, כללו של דבר, הירוח פסיקה לכל דברין, אלא שפטור מן התפלה. והני מילי שלא הגיע לשכרותו של לוח, אבל הגיע לשכרותו של לוח פטור מכלום. אמר רבי חנינא כל המפיק מנגן בשעת גאווה, פ"י כל המעציר מנגן ומכסה יצרו בשעת גאווה, כלומר בעת שמתגבר עליו טומן אותו ויחומתין צרות עירו. לשון מפיק כלפיק נחלים יעבורו. ר' יוחנן אמר כל שאינו מפיק אתמור כלומר לא מי שאינו מכסה ומעציר אלא מגלגלו ומפיק מנגן ויואל להלחם כנגדו ולכבושו וזו הגאווה היא עת שכרמו של אדם רבי חנינא סבר לכבושו צנינה כדי להעצירו ולהפיגו טפי עדיפא ור' יוחנן אמר חיישינן שמא ישמקע צנינה וימנע מן התפלה אלא לגלותו כדי להתעסק בדרך ויואל נה עדיפא ליה להפיגו ואמר ק"ך יתפלל כפי דעיקר:

כדי להקצין בשעת התפלה, ר' חנינא אית ליה דרב ששת. ר' יוחנן לית ליה דרב ששה, חייש דילמא משתקע בשינה. אמר רב כל שאין דעתו מיושבת עליו אל יתפלל שאומר בצר אל יורה. ר' חנינא כל יומא דהוה רתח לא הוה מצלי אמר בצר אל יורה כתיב. מר עוקבא ביומא דשוחא, פ"י יום עבים לא הוה נפיק לדינא. אמר צירכא הילכתא צילותא כיומא אסתנא, פ"י יום שמנשבת בו רוח צפופית. אמר אביי א אמרה לי אם קריב בכותחא לא גרסי. פ"י אילו היתה מעסקת אותו לתשמיש הבית והיתה נטרדת רעיו, ולא הויתא יכל למיגרס. ורבא אמר אי קרצין כינה לא גרסי. כלומר